

ingediend op **23** (2022-2023) – Nr. 2-F
11 oktober 2023 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door Arnout Coel
aan de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie

over het ontwerp van decreet

van de algemene rekening
van de Vlaamse Gemeenschap
en van de rekeningen van de rechtspersonen
onder het gezag van de Vlaamse Regering
voor het begrotingsjaar 2022

Documenten in het dossier:

- 23** (2022-2023) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
 - Nr. 2-A t.e.m. E: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
- 23-F** (2022-2023) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichting bij de begrotingsuitvoering 2022
- 23-Q** (2022-2023) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichting bij de begrotingsuitvoering 2022
- 23-AA** (2022-2023) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichting bij de begrotingsuitvoering 2022
- 36** (2022-2023) – Nr. 1: Rekeningenrapport van het Rekenhof

Samenstelling van de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid:

Voorzitter: Bart Dochy.

Vaste leden:

Arnout Coel, Cathy Coudyser, Karolien Grosemans, Sofie Joosen, Joris Nachtergaele;
Leo Pieters, Stefaan Sintobin, Frieda Verougstraete-Deschacht;
Bart Dochy, Joke Schauvliege;
Emmily Talpe, Bart Van Hulle;
Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Bert Maertens, Nadia Sminate, Tine van der Vloet;
Roosmarijn Beckers, Els Sterckx, Suzy Wouters;
Sofie Mertens, Tinne Rombouts;
Tom Ongena, Bart Tommelein;
Jeremie Vaneeckhout;
Maxim Veys.

INHOUD

I.	Landbouw	4
1.	Toelichting door minister Jo Brouns, bevoegd voor Landbouw.....	4
1.1.	Kerncijfers	4
1.2.	Voedselzekerheid	4
1.3.	Begrotingsuitvoering	4
2.	Bespreking.....	7
2.1.	Chris Steenwegen	7
2.2.	Arnout Coel	8
2.3.	Minister Jo Brouns.....	8
2.4.	Chris Steenwegen	8
II.	Zeevisserij	9
1.	Toelichting door minister Hilde Crevits, bevoegd voor Zeevisserij.....	9
1.1.	Beleidsveld 1: Landbouw en Zeevisserij	9
1.2.	Beleidsveld 2: Landbouw- en Zeevisserijonderzoek	10
1.3.	Beleidsveld 3: Promotie Landbouw, Tuinbouw en Zeevisserij	11
2.	Bespreking.....	11
2.1.	Bart Tommelein	11
2.2.	Minister Hilde Crevits.....	11
III.	Plattelandsbeleid.....	12
1.	Toelichting door minister Zuhail Demir, bevoegd voor Plattelandsbeleid.....	12
2.	Bespreking.....	13
2.1.	Stefaan Sintobin	13
2.2.	Joris Nachtergaele.....	13
2.3.	Leo Pieters	13
2.4.	Minister Zuhail Demir	13
IV.	Stemming	14
	Gebruikte afkortingen.....	15
	Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op 4 en 11 oktober 2023 besprak de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid het ontwerp van decreet van de algemene rekening van de Vlaamse Gemeenschap en van de rekeningen van de rechtspersonen onder het gezag van de Vlaamse Regering (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 23/1), samen met de beleids- en begrotingstoelichtingen (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 23-F/1, 23-AA/1 en 23-Q/1) en het Rekeningenrapport van het Rekenhof (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 36/1).

Op 4 oktober besprak de commissie de BBT 23-F/1.

Op 11 oktober besprak de commissie de BBT's 23-AA/1 en 23-Q/1

De presentatie van ministers Jo Brouns en Hilde Crevits is beschikbaar als bijlage op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Landbouw

1. Toelichting door minister Jo Brouns, bevoegd voor Landbouw

1.1. Kerncijfers

Minister *Jo Brouns* gaat eerst in op enkele kerncijfers van de Vlaamse land- en tuinbouw. Deze illustreren het belang van deze sector en bij uitbreiding de hele keten.

Vlaanderen telt 22.449 landbouwbedrijven, waarvan 72 procent met beroepsmatig karakter. In 2020 stelde de sector 45.938 personen op regelmatige basis tewerk. In totaal is 619.808 hectare areaal in gebruik, hetgeen een gemiddeld gebruik van 27,6 hectare betekent per bedrijf. De productiewaarde van de Vlaamse landbouwsector bedraagt 6,3 miljard euro (57 procent veeteelt, 33 procent tuinbouw en 10 procent akkerbouw) en de totale agrovoedingsketen staat in voor 53,8 miljard euro aan export.

1.2. Voedselzekerheid

Naast het cijfermatige of kwantificeerbare belang van lokale voedselproductie, wijst de minister op het strategische en geopolitieke belang van voedselbeschikbaarheid en -betaalbaarheid. Dat is en blijft een beleidsprioriteit. Sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog kent België 26 procent meer inwoners die zich dagelijks moeten voeden en deze bevolkingstoename zal de komende decennia aanhouden volgens voorspellingen van het Federaal Planbureau.

Daarnaast rijzen er binnen de Europese interne markt ernstige vragen over het toekomstige voedselproductiepotentieel en haar stabiliteit in mediterrane regio's door klimaatverandering. Meer noordelijk gelegen regio's zullen wellicht te hulp moeten schieten. Hoewel sommigen de export van landbouwproducten niet genegeen zijn, is de minister van mening dat – conform energiebevoorrading – interconnectie op het vlak van voedselbevoorrading onmisbaar is in de toekomst.

1.3. Begrotingsuitvoering

1.3.1. *Beleidsveld 1: Landbouw en Zeevisserij*

Een eerste operationele doelstelling (OD 1.1) is 'Toegang tot grond'. In 2022 werd verder gewerkt aan de voorbereidingen voor een hervorming van de pachtwetgeving. Het voorstel van decreet tot bepaling van de specifieke regels over de pacht (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1475) staat vandaag geagendeerd in de plenaire vergadering.

Ook de Vlaamse voedselstrategie, die de minister in 2022 voorgesteld heeft, focust op de toegang tot grond. Zo werd een concreet initiatief gestart over grondmobiliteit en zal de minister in overleg met de sector hier blijven op inzetten.

Een tweede operationele doelstelling (OD 1.2) is 'Ondernemerschap en vakmanschap'. Nadat eind 2021 de Europese onderhandelingen over de hervorming van het GLB werden afgerond, stond 2022 volledig in het teken van de vertaling van deze plannen naar een Vlaams strategisch GLB-plan. Na intensieve onderhandelingen met de Europese Commissie verkreeg Vlaanderen eind 2022 de formele goedkeuring voor haar plan.

De minister legt uit dat deze plannen steunen op het 'provider gets'-principe: landbouwers die zich engageren om hun bedrijf te verduurzamen en te vergroenen (bijvoorbeeld via ecosysteemdiensten), worden daarvoor financieel ondersteund. Het gaat immers om diensten aan de maatschappij die helaas door het falen van de marktwerking niet worden door gerekend in de prijs van de landbouwproducten.

Daarnaast werden landbouwgerichte maatregelen uit het relanceplan Vlaamse Veerkracht opgestart of verder uitgevoerd, waaronder projectoproepen op het vlak van digitalisering, lokale eiwitstrategie en hergebruik restwater, projectsubsidies voor teelt van toekomstbestendige gewassen en teeltrotaties en individuele steun voor pre-ecoregelingen op het vlak van milieu, klimaat en biodiversiteit.

Een derde operationele doelstelling (OD 1.3) is de 'Weerbaarheid' van de landbouwsector en bij uitbreiding de hele voedselvoorzieningsketen. Die weerbaarheid werd helaas ook in 2022 zwaar op de proef gesteld. Na de ingrijpende gevolgen van de pandemie werd de wereld in 2022 geschokt door de Russische agressie in Oekraïne. Oekraïne beschikt over zeer vruchtbare gronden, en goede omstandigheden voor bepaalde gewassen. Door een combinatie van militaire en logistieke problemen ontstonden er tekorten op het vlak van voeder, plantaardige oliën en meststoffen. Daar kwamen nog de erg volatiele energieprijzen bovenop.

De fors gestegen inputprijzen voor landbouwers sijpelden met enige vertraging door in de keten en uiteindelijk ook bij de consument onder de vorm van inflatie. Waar de algemene inflatie in 2023 terug afvlakte, bleef de voedselprijsinflatie verder oplopen. De minister wijst erop dat dit illustreert waarvoor hij al even waarschuwt: voedselproductie is niet alleen de zorg van landbouwers, maar van ons allemaal.

Om de landbouwsector te ondersteunen werden enkele maatregelen getroffen: een tijdelijke uitzondering voor de samenstelling van biologische veevoeders, een uitzondering op de braaklegging in het kader van het GLB, tijdelijke steun voor de private opslag van varkensvlees, bijzondere aanpassingssteun en een tijdelijk staatssteunkader voor Oekraïne. Binnen de varkenskolom werd ook de brancheorganisatie PORK.be opgericht, een initiatief dat de minister ten volle ondersteunt.

Een vierde operationele doelstelling (OD 1.4) betreft 'Samenwerking'. Zowel horizontale als verticale samenwerking in de keten zijn vandaag onontbeerlijk. Helaas hebben verschillende spelers binnen een keten soms tegengestelde belangen, dat beseft de minister. Toch probeert hij te focussen op hetgeen hen verbindt. Zo werd in 2022 samen met een brede voedselcoalitie de Vlaamse voedselstrategie opge maakt, waarnaar eerder al werd verwezen in deze toelichting. In november 2022 vond dan de voedseltop plaats, gevolgd door een traject om de voedseldeals uit te werken en te implementeren. Daarnaast werd de Vlaamse eiwitstrategie verder uitgerold en werd een bijdrage geleverd aan het beleidsplan Bio-economie van het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie.

Een vijfde operationele doelstelling (OD 1.5) betreft 'Kwaliteit'. De Europese regels om de kwaliteit in de Europese Unie te bewaken, en te harmoniseren voor de volledige interne markt, werden ook in 2022 door Vlaanderen met succes uitgevoerd.

Een tweede reeks operationele doelstellingen vloeit voort uit de strategische doelstelling 'Ecosysteemdiensten benutten op klimaatverandering en milieu-uitdagingen aan te pakken' en geven dus uitvoering aan het Vlaamse omgevingsbeleid. Het gaat concreet over 'Klimaat' (OD 2.1), 'Water' (OD 2.2), 'Bodem' (OD 2.3), 'Emissies' (OD 2.4), 'Biodiversiteit' (OD 2.5), 'Energie' (OD 2.6) en 'Sterk plattelandsbeleid' (OD 2.7). Vanuit het landbouwbeleid worden diverse stimulerende, en niet-bestrafende instrumenten ingezet om bij te dragen aan deze doelstellingen, aldus de minister.

Enkele voorbeelden: via het Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) worden investeringen in innovatieve technieken en infrastructuur gestimuleerd, via areaalgebonden maatregelen wordt aan landbouwers een financiële steun gegeven voor publieke diensten die ze leveren aan de maatschappij, kennisdeling en advisering worden ondersteund, voor landbouwpercelen is een bodempaspoort ontwikkeld enzovoort.

Onder de strategische doelstelling 'Innovatie, onderzoek en kennisdoorstroming spelen een sleutelrol' vallen de operationele doelstellingen 'Onderzoek' (OD 3.1), 'Innovatie in land- en tuinbouw' (OD 3.2) en 'Klantgerichte en innovatieve overheid' (OD 3.3).

Binnen de doelstelling 'Onderzoek' werden in 2022 drie partnerschappen voorbereid onder Horizon Europe: agro-ecologie, food systems en data of agriculture. Deze partnerschappen kunnen meedingen naar Europese onderzoeksfinanciering.

Innovatie wordt structureel op diverse manieren ondersteund, zoals via individuele investeringsteun, demonstratieprojecten, innovatieprojecten enzovoort.

Met het oog op klantgerichtheid werd de in 2021 opgerichte website landbouwcijfers.vlaanderen gestaag uitgebreid met nieuwe cijfers en indicatoren: er werden meer dan 110 nieuwe indicatoren toegevoegd en meer dan 60 bestaande indicatoren kregen een update. Die site richt zich tot het brede publiek, waaronder burgers, studenten, journalisten enzovoort.

Verder werd het Departement Landbouw en Visserij door de Europese Unie erkend als het betaalorgaan voor twee Europese fondsen. Daaruit volgen diverse verplichtingen voor het beheer en de controle van steunmaatregelen die in 2022 tot een goed einde werden gebracht.

1.3.2. Beleidsveld 2: Landbouw- en Zeevisserijonderzoek

Met het ILVO beschikt Vlaanderen over een multidisciplinaire en onafhankelijk onderzoeksinstelling voor landbouw, tuinbouw, visserij en voeding. De minister verwijst naar enkele boeiende onderzoeksprojecten maar zal hier vandaag niet verder op ingaan.

1.3.3. Beleidsveld 3: Promotie Landbouw, Tuinbouw en Zeevisserij

Met VLAM beschikt Vlaanderen over een centrum voor de generieke promotie van lokale voedingsmiddelen. Daarnaast ondersteunt VLAM de afzet naar andere regio's en landen en verstrekt het algemene voedingsinformatie via het Nutrition Information Centre (NICE).

1.3.4. Programma's

Het beleidsdomein Landbouw en Visserij beschikte in 2022 over een beleidskrediet (VAK) van afgerond 136 miljoen euro en een vereffeningskrediet (VEK) van afgerond 118 miljoen euro. Het bestedingspercentage ligt op respectievelijk 87 procent en 84 procent.

In de praktijk ligt het reële bestedingspercentage van de beleidskredieten evenwel hoger (rond 95 procent) aangezien in deze BBT-cijfers een technisch begrotingsartikel wordt meegerekend dat betrekking heeft op zekerheden die door handelaars moeten gesteld worden in het kader van de Europese regelgeving over in- en uitvoercertificaten voor bepaalde landbouwproducten. Dit betreft dus louter een technisch gegeven maar is geen reëel beleidskrediet.

Wanneer men de budgetten overloopt per programma, dan stelt men vast dat het budget voor de begrotingsuitvoering 2022 in beleidskredieten (VAK) 124 miljoen euro bedraagt voor het programma Landbouw en Zeevisserij, meerbepaald het luik Landbouw. Dit omvat onder meer het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF), de subsidies voor land- en tuinbouw, het geïntegreerd beheers- en controlesysteem (GBCS) voor de opvolging en uitbetaling van Europese landbouwsubsidies.

De budgetten voorzien voor de programma's KF en KG werden volledig aangewend:

- 7,058 miljoen euro VAK en 6,186 miljoen euro VEK op het programma Landbouw- en zeevisserijonderzoek (toelage eigen vermogen ILVO);
- 5,126 miljoen euro VAK/VEK op het programma Promotie Landbouw, Tuinbouw en Zeevisserij (subsidie VLAM).

De apparaatskredieten hebben betrekking op het personeel en de werking van het Departement Landbouw en Visserij en het IVA ILVO en werden nagenoeg volledig aangewend.

2. Bespreking

2.1. Chris Steenwegen

Chris Steenwegen wenst in te gaan op de algemene beschouwing over voedselzekerheid waarmee de minister zijn toelichting startte. Hij benadrukt dat er vandaag geen voedseltekort is in de wereld. Het is perfect mogelijk om de huidige wereldbevolking te voeden, alleen is het voedsel ongelijk verdeeld. Sommige delen van de wereld hebben voedseloverschotten, en dat leidt op zijn beurt tot maatschappelijke kosten zoals obesitas, voeding met veel te veel additieven en suiker, enzovoort. Het lid vindt het belangrijk om ook deze kant van de realiteit te belichten.

Verder heeft het lid twee vragen. Zo vraagt hij zich af hoe het komt dat de totaaloppervlakte areaal in gebruik (619.808 hectare) het laatste decennium quasi ongewijzigd blijft. Dit strookt immers niet met het narratief dat er permanent veel landbouwgrond verdwijnt in Vlaanderen.

Daarnaast vraagt het lid zich af of de onzekerheid in de landbouwsector omwille van het stikstofdossier en de daarmee samenhangende vergunningsproblemen al zichtbaar zijn in de cijfers van het VLIF. Wat de VLIF-steun betreft aan niet-productieve investeringen in de landbouw en aan de ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven, merkt het lid op dat deze steun erg marginaal blijft. Er wordt heel weinig gebruik van gemaakt. Is er geen nood aan meer communicatie over deze steun?

2.2. Arnout Coel

Arnout Coel merkt op dat de minister helder heeft bewezen dat 2022 een productief jaar was wat landbouwbeleid betreft. Er werden veel initiatieven opgezet en uitgevoerd.

Het lid is tevreden dat het Vlaams Parlement al enkele jaren meer aandacht besteedt aan het bespreken van de rekening. Het is niet alleen van belang om te discussiëren over wat men zal doen met het geld, maar ook wat men gedaan heeft met het geld. Het Vlaams Parlement probeert in dat kader de leesbaarheid van de begroting te verbeteren, onder meer door het gebruik van de BBT's die jaarlijks worden geëvalueerd door het Rekenhof. De BBT Landbouw krijgt van het Rekenhof een goede score op vorm, maar scoort al enkele jaren matig op inhoud. Werkt het Departement Landbouw en Visserij aan een verbetering van haar BBT?

Daarnaast heeft het Rekenhof in haar Rekeningenrapport ook opmerkingen geformuleerd bij het eigen vermogen van ILVO. Er wordt daarbij verwezen naar een brief van 30 mei 2023. Kan de minister dit verder duiden?

2.3. Minister Jo Brouns

Minister *Jo Brouns* gaat akkoord met de aanvulling van Chris Steenwegen op zijn beschouwing. Het debat rond soja is daar een belangrijke illustratie van: het is onaanvaardbaar dat het Westen landbouwgrond aan de andere kant van de wereld exclusief benut voor veevoerders voor bij ons.

Wat de evolutie betreft van de oppervlakte landbouwareaal, merkt de minister op dat hij dit zelf wenst te onderzoeken. Hij heeft de indruk dat er toch wel wat landbouwgrond verdwijnt en vraagt het lid om hierover een schriftelijke vraag in te dienen. Zo krijgt hij over heel Vlaanderen dezelfde kritische vragen van landbouwers over het verdwijnen van landbouwgrond voor natuurdoelstellingen. Met de goedkeuring van het nieuwe Pachtdecreet zal daar alvast deels aan tegemoet gekomen worden.

Wat de investeringssteun van het VLIF betreft, merkt de minister op er in 2022 1229 steunaanvragen voor niet-productieve investeringen zijn toegekend, ten belope van meer dan 11 miljoen euro. Meer algemeen benadrukt de minister dat de vele uitdagingen in de landbouwsector een omslag vragen van bedrijfsvoering en dat dit zich de komende jaren zal manifesteren in de cijfers van het VLIF.

De minister zal in gesprek gaan met het Departement Landbouw en Visserij over de BBT. Een BBT moet in de eerste plaats leesbaar zijn en hij zal dan ook peilen naar de acties die genomen moeten worden.

Over het eigen vermogen van ILVO krijgt het departement jaarlijks een schrijven. De minister gaat na wat het precieze voorwerp is ervan.

2.4. Chris Steenwegen

Chris Steenwegen voegt daaraan toe dat het Rekenhof opnieuw bedenkingen formuleert bij het Actieplan voedselverspilling en biomassa 2021-2025. Volgens het Rekenhof staan er geen middelen tegenover dit plan.

Ondertussen heeft het lid cijfers gevonden over de evolutie van de oppervlakte van het landbouwareaal. Deze cijfers bevestigen wat hij eerder aanstipte: de oppervlakte blijft eigenlijk vrij stabiel. Hij vindt dit echter moeilijk te begrijpen: iedereen die de sector kent, weet dat er landbouwgrond verdwijnt. Ligt het aan de manier waarop dit cijfer wordt berekend?

Joke Schauvliege wijst erop dat er een verschil is tussen de inkleuring van de grond (de bestemming) en het gebruik. Heel wat grond die bestemd is voor landbouw, is dus niet in gebruik door landbouw. Dat geldt echter ook voor andere bestemmingen.

De *voorzitter* concludeert dat deze cijfers best eens worden opgevraagd.

Cathy Coudyser merkt op dat ze, zonder zich uit te spreken over dit vraagstuk, regelmatig stoot op een ontbreken van data. Ze stelt voor dat de minister, als er echt sprake is van een tekort aan data, dit eens onderzoekt.

De *minister* is het daarmee eens. Gelet op de actualiteit en de gevoeligheid is het belang van correcte en duidelijke cijfers groot.

II. Zeevisserij

1. Toelichting door minister Hilde Crevits, bevoegd voor Zeevisserij

Minister *Hilde Crevits* licht de begrotingsuitvoering 2022 toe voor het inhoudelijke structurelement '(zee)Visserij en Aquacultuur' (ISE D) van het beleidsdomein Landbouw en Visserij. Voor de twee andere inhoudelijke structurelementen van het beleidsveld Landbouw en Zeevisserij – Themaoverschrijdend (ISE A) en Land- en tuinbouw (ISE B) – verwijst de minister naar de toelichting van minister Jo Brouns in deze commissie.

1.1. Beleidsveld 1: Landbouw en Zeevisserij

Strategische doelstelling 'Een toekomstgerichte zeevisserij en aquacultuursector met oplossingen voor economische, sociale en ecologische uitdagingen' (SD4) omvat zeven operationele doelstellingen. Aan deze doelstelling wordt gewerkt met aandacht voor alle pijlers van duurzame ontwikkeling: economische, sociale en ecologische. De minister zal per doelstelling overlopen welke uitdagingen in de loop van 2022 op ons pad zijn gekomen en welke acties ondernomen werden om de toekomst van de zeevisserij en de aquacultuur te garanderen.

Wat het 'Gemeenschappelijk Visserijbeleid' (OD 4.1) en 'Databeheer als basis' (OD 4.7) betreft, wordt gestreefd naar een toename van visbestanden die op een duurzaam niveau worden bevestigd. Onder meer de nieuwe Europese controleverordening speelt daarin een belangrijke rol. Centraal in de implementatie van een duurzaam visserijbeleid en de Europese controleverordening staan digitalisering en data; digitalisering in de optiek van efficiëntere administratieve processen en het doorvoeren van realtime monitoring van visserijactiviteiten. Meer en kwalitatievere data zorgen dan weer voor het verhogen van kennis en inzichten, hetgeen zowel beleidsondersteunend werkt maar ook voor de reders hulp biedt bij het opmaken van een betere visplanning.

Daarnaast heeft de minister ook aandacht voor het menselijke aspect. Uiteindelijk is het de dagelijkse inzet van de vissers die ervoor zorgt dat deze duurzame en verse vis op ons bord terechtkomt. In dat opzicht blijft de instroom van jonge vissers en reders van groot belang – 'Instroom in de sector' (OD 4.4). Vlaanderen blijft inzetten op het verhogen van comfortabele en veilige werkomstandigheden, en probeert daarbij de betrokkenheid van lokale vissersgemeenschappen te verhogen. Hiervoor zal verder gewerkt worden aan een lokale strategie voor een vanuit de (kust)gemeenschap geleide lokale ontwikkeling. En hoewel het waarborgen van de instroom een continue uitdaging is, moet soms ook onverwachts en snel worden ingegrepen om uitdagingen aan te pakken – zo bewijst de energiecrisis die in de nasleep van de oorlog in Oekraïne ontstond. Dankzij het tijdelijke steunkader is er terug een stabiele invoer van vis. Daarnaast wordt nog altijd met man en

macht gewerkt om de gevolgen van de Brexit op onze visserijsector te milderen. Dit blijft vooralsnog heel wat menselijke inzet, samenwerking en financiële ondersteuning vragen.

De minister wil graag in de kijker zetten hoe de verduurzaming van de visserijsector – ‘Duurzame visserij’ (OD 4.6) – naar buiten toe kenbaar gemaakt wordt. Met het B2C-traject van de Visserij Verduurzaamterkenning worden de inspanningen van de sector tot bij de consument zichtbaar gemaakt. Dat vergt uiteraard heel wat inspanningen op vlak van controle, participatie van handelaren en het sluitend maken van de traceerbaarheid. Hopelijk kan er in 2023 gerekend worden op een uitgebreid aantal bijkomende marktdeelnemers.

Naast zeevisserij mag de aquacultuur, als aanvullende bron van aquatische en kwalitatieve voeding, niet vergeten worden – ‘Ondersteuning van de Vlaamse aquacultuursector’ (OD 4.3). Dit jaar werd actief ingezet op het aantrekken en begeleiden van investeringsprojecten in Vlaanderen, zowel door binnen- als buitenlandse investeerders. Tegelijk werd ook het Nationaal Strategisch Plan Aquacultuur voor de periode 2021-2030 gepubliceerd, hetgeen een strategisch houvast biedt voor de toekomstige groei en financiële ondersteuning van deze kleine maar beloftevolle sector.

Een laatste operationele doelstelling van dit beleidsveld is het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) (OD 4.2). De rol van het EFMZVA is om in de noodzakelijke financiering te voorzien voor enerzijds beleidsondersteuning en -uitvoering, zoals onderzoek, controle en handhaving en datacollectie, en anderzijds het voorzien van financiering om de sector te ondersteunen in haar transitie naar een hogere economische, ecologische en sociale duurzaamheid. Dankzij het EFMZVA kan Vlaanderen al zeker tot en met 2027 rekenen op deze financiële ondersteuning.

Specifiek voor zeevisserij hebben de kredieten betrekking op twee interne stromen, met vooreerst de toelage- en vastleggingskredieten voor het financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquacultuursector (VOI, categorie A). Voor deze interne stroom heeft VAK 2e BA betrekking op de gestemde vastleggingskredieten, terwijl VAK 2e BA-JR het krediet voor vastlegging van de toelage aan het FIVA betreft. In se is dit geen kredietevolutie, maar een andere VAK-invulling. Concreet werd er in 2022 2.892.000 euro vastgelegd (de toelage aan het FIVA bedroeg 3.611.000 euro) en werd deze VCO-matig volledig vereffend.

Een tweede interne stroom is de toelage aan het Fonds voor de Scheepsjongeren. De toelage van de Vlaamse overheid bedroeg 108.000 euro en betrof een overheidstussenkomst in de scheepsjongerenbezoldiging en de werkingskosten van dit fonds. De uiteindelijke kost bedroeg 106.259,32 euro.

1.2. Beleidsveld 2: Landbouw- en Zeevisserijonderzoek

Naast het beleidsveld Beleid zijn er de velden Onderzoek en Promotie.

Wat onderzoek betreft beschikt de Vlaamse overheid met ILVO over een eigen onderzoeksinstelling. ILVO zet in op de duurzame exploitatie van natuurlijke hulpbronnen uit de zee en op innovatieve monitoring van de gevolgen van die exploitatie op het mariene ecosysteem. Door toenemende investeringen in ‘blauwe groei’ zit het gebruik van onze zee voor meervoudige doelen in de lift. Die groei biedt kansen maar heeft ook gevolgen voor de natuurlijke hulpbronnen en het ruimtegebruik. ILVO biedt vissers de nodige tools om van hun verduurzamingstraject een succes te maken en werkt mee aan de bouw van één groot ecosysteemvoorspellingsmodel dat duurzame exploitatie van onze zeerijkdommen mogelijk maakt.

De InnovOcean Campus, het gloednieuwe gebouw in Oostende waar de onderzoekseenheid Visserij van ILVO samen met het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) gehuisvest werd, komt de clusterwerking in de visserijsector ten goede en betekent een belangrijke stimulans.

1.3. Beleidsveld 3: Promotie Landbouw, Tuinbouw en Zeevisserij

Op het vlak van promotie van vis omvat het beleidsveld één strategische doelstelling: 'Lekker Van Bij Ons' (SD 5), uitgevoerd door VLAM. De gevoerde visserijpromotie heeft als doelstelling de verkoop van Belgisch duurzaam gevangen of gekweekte en aangevoerde vis te bevorderen en de toegevoegde waarde van de keten te verhogen. De campagne 'Vis van bij ons' hielp de Vlaamse consument kiezen voor meer en andere soorten vis, gevangen door onze vissers, met aandacht voor duurzaamheid. Misschien nog meer dan voor andere voedselproducten geldt hier onbekend is onbemind. Wie het televisieprogramma 'Een jaar op zee' zag, weet dat het aantal soorten dat wordt opgevisst zeer omvangrijk is maar dat we ze als consument nog niet allemaal naar waarde schatten.

Elk seizoen worden er vissen in de kijker gezet, zowel in de winkel, in diverse media, als op visevents zoals de 'Viskok van het Jaar'. VLAM ondersteunt de visserijsector ook op exportmarkten. In 2022 was de garnaal 'vis van het jaar' en kon op heel wat bijval rekenen.

2. Bespreking

2.1. Bart Tommelein

Bart Tommelein gaat in op het aspect aquacultuur. Hij citeert de BBT: "Het ontwerp van het 'Nationaal strategisch plan aquacultuur 2021 – 2030' werd in de loop van 2022 inhoudelijk volledig afgestemd op het Belgisch programma EFMZVA 2021 – 2027 en vervolgens afgerond, om samen met het programma EFMZVA bij de Europese Commissie te kunnen worden ingediend. Na de goedkeuring van het programma EFMZVA door de Europese Commissie, werd ook het strategisch plan aquacultuur gepubliceerd." Het lid wenst te vernemen of het plan ondertussen al iets concreet heeft opgeleverd en herinnert eraan dat hij sinds zijn aantreden als staatssecretaris voor de Noordzee negen jaar geleden een voorvechter is van de uitbouw van een aquacultuursector. Zeker wat de duurzaamheid van deze sector betreft moet België het voortouw nemen. Hij blijft echter op zijn honger zitten.

De gevolgen van de Brexit blijven voor de visserijsector groot. In haar toelichting verwees de minister naar de verdraging waarmee visvergunningen voor Britse wateren afgeleverd worden, alsook de BAR-middelen die worden ingezet om de nadelen van de Brexit voor de vissers te compenseren. Het lid vraagt de minister om iets gedetailleerdere informatie. Waar situeren de problemen bij het afleveren van de visvergunningen zich? Waarvoor werden de BAR-middelen in 2022 exact ingezet?

2.2. Minister Hilde Crevits

Minister *Hilde Crevits* geeft aan dat er enkele projecten rond aquacultuur lopen, maar dat het moeilijk is om deze projecten te verankeren, om voldoende sterke business cases en vooral draagvlak te vinden. Ook in de rest van Europa loopt de overgang van startups naar rendabele bedrijven moeilijk, voornamelijk door de concurrentie met Aziatische landen.

De minister geeft verder aan dat het Vlaams strategisch plan aquacultuur is samengevoegd met het Waalse plan en samen vormt dit nu het 'Nationaal Strategisch Plan Aquacultuur 2021-2030'. De goedkeuring van het programma EFMZVA en dit

nationaal plan houdt in dat de middelen nu beschikbaar zijn en kunnen worden ingezet.

De problemen met de visvergunningen zal de minister opnieuw onder de aandacht brengen van eurocommissaris Sinkevičius. Met hem is binnenkort een onderhoud gepland in het kader van de onderhandelingen over de Europese visquota voor het jaar 2024. Concreet zijn er door de Brexit vooral problemen met de aanlanding en de doorvoer van de vis. Het is bovendien zeer moeilijk om bepaalde documenten te verkrijgen. Het is ondertussen duidelijk dat het Verenigd Koninkrijk, in tegenstelling tot Vlaanderen, niet goed was voorbereid op de uitwerking van de Brexit.

Voor de BAR-middelen is in 2022 de oproep opengesteld. De visserijsector heeft projecten uitgewerkt en afgestemd, samen met VLAIO. De uitvoering hiervan vindt dit jaar plaats.

III. Plattelandsbeleid

1. Toelichting door minister Zuhal Demir, bevoegd voor Plattelandsbeleid

Minister *Zuhal Demir* geeft om te beginnen aan dat ze middelen uit het Europese Herstelfonds heeft ingezet om 66 nieuwe plattelandsprojecten goed te keuren, verspreid over heel Vlaanderen. Aan de hand van deze projecten werd ingezet op de sociale leefbaarheid van het platteland, de lokale economie en de landschapskwaliteit. De uitvoering van deze 66 geselecteerde projecten kost 7.001.123 euro, waarvan 4 miljoen euro afkomstig is van plattelandssubsidies. Van de 66 projecten zijn 9 projecten afkomstig uit de provincie Antwerpen, 5 uit Limburg, 17 uit Oost-Vlaanderen, 11 uit Vlaams-Brabant en 24 uit West-Vlaanderen.

Verder werd in samenwerking met de administratie en de provincies de erkenning van de nieuwe LEADER-gebieden voorbereid. In november 2022 werd daarvoor samen met de provincies een oproep gelanceerd. Ook organiseerde de administratie, samen met de regio's en de provincies, inspiratiesessies om de bekendheid van het LEADER-programma te verbeteren.

De minister lanceerde daarnaast concrete initiatieven om de drie beleidsthema's uit de beleidsnota te versterken: plattelandseconomie, onze dorpen en dorpspleinen, en het mooie landschap.

Voor het beleidsthema 'Plattelandseconomie' herbevestigt de minister haar ondersteuning van initiatieven die een gezonde en duurzame, lokale voedselproductie en -afzet nastreven. Zo ondersteunde ze in januari 2022 14 nieuwe volkstuintprojecten. Gezien het succes van deze oproep maakte de minister opnieuw 250.000 euro vrij voor een nieuwe oproep in juni 2022. Verder werden initiatieven opgezet binnen het openruimteprogramma Voedsel-Landschap zoals kennisuitwisseling rond lokale voedselproductie en -afzet op het Vlaamse platteland.

Voor het beleidsthema 'Onze dorpen' besloot de minister in 2022 43 buurtinitiatieven in het kader van de projectoproep 'Buurten op den Buiten' te ondersteunen ten belope van 200.000 euro.

Tot slot werd werk gemaakt van een houtkantenplan. Dit plan heeft tot doel om het landschap en de biodiversiteit te versterken en een klimaatrobuust en biodivers netwerk van houtige landschapselementen te creëren. Om deze doelstelling te bereiken wordt ingezet op het behoud van houtkanten, de uitbreiding van het houtkantennetwerk, de organisatie van het duurzaam beheer en de valorisatie van de biomassa en sensibilisering. De lancering van het plan eind 2022 werd gekoppeld aan een oproep voor de aanleg van nieuwe houtkanten door lokale besturen.

2. Bespreking

2.1. Stefaan Sintobin

Stefaan Sintobin vraagt de minister om in haar plattelandsbeleid – naast de aandacht voor natuur, dorpspleinen enzovoort – ook aandacht te hebben voor de mensen zelf. Mensen die op platteland wonen hebben immers in toenemende mate af te rekenen met armoede, eenzaamheid, het verdwijnen van noodzakelijke voorzieningen (zoals de post, winkels, scholen enzovoort) en raken daardoor geïsoleerd. Hij mist deze insteek in het plattelandsbeleid en vraagt haar om in de toekomst samen te werken met de minister van Welzijn om daarvan werk te maken.

2.2. Joris Nachtergaele

Joris Nachtergaele heeft daar als lid van de nieuwe LEADER-werkgroepen zijn bedenkingen bij. Hij stelt dat de sterke focus van de laatste jaren op dorpshuizen, kernversterking en dergelijke een belangrijke beleidsverandering is.

2.3. Leo Pieters

Leo Pieters merkt op dat de minister vooral stilstaat bij het aanplanten van bossen en houtkanten. Is er voldoende aandacht voor een divers palet aan aanplantingen zoals lage begroeiing? Veldvogels bijvoorbeeld hebben nood aan deze natuurelementen.

2.4. Minister Zuhal Demir

Minister *Zuhal Demir* vindt de tussenkomst van Stefaan Sintobin een selectieve lezing van haar beleid. Veel initiatieven, zoals 'Buurten op den buiten' zijn er net op gericht om mensen samen te brengen, om het sociale leven in dorpen aan te wakkeren enzovoort. Ook de dorpshuizen zijn daar, zoals naar verwezen door Joris Nachtergaele, een voorbeeld van, en die heeft de minister versterkt. Plattelandsbeleid gaat dus over meer dan biodiversiteit en landschap.

De minister voegt daaraan toe dat het belang van deze projecten niet te onderschatten valt. Zo werden er voor 'Buurten op den buiten' al 43 initiatieven gefinancierd en worden er in tal van gemeenten dorpspleinen opgeknapt. Ze benadrukt daarbij dat alle LEADER-projecten van onderuit worden opgestart en uitgevoerd. Om het LEADER-programma bekender te maken wordt binnenkort een inspiratiesessie georganiseerd.

Stefaan Sintobin benadrukt dat hij zich vooral zorgen maakt over het verdwijnen van dienstverlening in bepaalde dorpen. Oudere mensen zijn vaak niet in staat om zich ver te verplaatsen en geraken daardoor geïsoleerd.

De *minister* erkent hetgeen Stefaan Sintobin aanstipt. Toch is het niet gemakkelijk om daar, bijvoorbeeld wat de geldautomaten betreft, binnen haar bevoegdheden veel aan te veranderen. De minister zet niettemin in op deze zaken en heeft met heel veel politieke actoren en banken overleg gepleegd om het tij te keren.

IV. Stemming

Het aan de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid toegewezen deel van het ontwerp van decreet van de algemene rekening van de Vlaamse Gemeenschap en van de rekeningen van de rechtspersonen onder het gezag van de Vlaamse Regering wordt indicatief aangenomen met 7 stemmen bij 3 onthoudingen voor het luik Landbouw, met 8 stemmen bij 3 onthoudingen voor het luik Zeevisserij en met 8 stemmen bij 3 onthoudingen voor het luik Plattelandsbeleid.

Bart DOCHY,
voorzitter

Arnout COEL,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

BA	begrotingsaanpassing
BAR	Brexit Adjustment Reserve
BBT	beleids- en begrotingstoelichting
EFMZV	Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij
EFMZVA	Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur
FIVA	Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquacultuursector
GBCS	geïntegreerd beheers- en controlesysteem
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
ILVO	Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek
ISE	inhoudelijk structuurelement
IVA	intern verzelfstandigd agentschap
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale
NICE	Nutrition Information Center
OD	operationele doelstelling
SD	strategische doelstelling
VAK	vastleggingskrediet
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VEK	vereffeningskrediet
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VLAM	Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
VLIZ	Vlaams Instituut voor de Zee
VOI	Vlaamse openbare instelling